

Kamer der Volksvertegenwoordigers.

VERGADERING VAN 31 JULI 1907.

Voorstel van wet op de vrijwillige dienstnemingen ⁽¹⁾.

VERSLAG

NAMENS DE MIDDENAFDEELING ⁽²⁾ UITGEBRACHT DOOR DEN HEER DE GUELLINCK D'ELSEGHEM.

MIJNE HEEREN,

De ondertekenaars van het wetsvoorstel over hetwelk wij de eer hebben verslag uit te brengen, werden getroffen door het feit, dat, zooals blijkt uit een antwoord van den Minister van Oorlog in December 1905, het getal afgewezen lotelingen 35.28 t. h. bedraagt en dit van de afgewezen vrijwilligers 64.54 t. h. Al de Belgen, die den leeftijd voor de militie hebben bereikt, nemen nochtans deel aan de loting en benevens de sterke en gezonde jongelingen komen de jongelingen voor met een zwakke gesteldheid, de kreupelen, de eenarmen en eenhandigen, de blinden, enz.

Dit getal van 35 28 t. h. komt uiterst gering voor, zoo men het vergelijkt met het getal dergenen die vrijwillig dienst willen nemen en worden afgewezen.

Om dezen toestand te verhelpen, wenschen de ondertekenaars van het voorstel aan de candidaten-vrijwilligers, die door de korpsoversten of door de plaatscommandanten worden afgewezen op grond van ongeschiktheid voor den dienst, bevoegdheid te verleenen om in beroep daarvan te komen bij de revisieraden, zooals reeds thans de lotelingen daartoe bevoegd zijn.

Hier dient echter te worden gezegd dat de candidaat, die niet werd toegelaten, uit krachte van artikel 6 van het koninklijk besluit van 12 September

(1) Wetsvoorstel, n° 57 (zittingsjaar 1905-1906).

(2) De Middenafdeeling bestond uit de heeren NERINX, voorzitter, JOUREZ, VAN CAUWENBERGH, RAEMDONCK, VAN MERRIS, DE GUELLINCK D'ELSEGHEM en DE BROQUEVILLE.

1902 bevoegd is, zoo hij ongeschikt voor den dienst werd bevonden, om te vragen dat hij opnieuw zou worden onderzocht door de Commissie, ingesteld bij koninklijk besluit van 20 December 1889.

Dit koninklijk besluit van 20 December 1889 regelt de toepassing van sommige bepalingen der militiewet betreffende het ontslag wegens ongeschiktheid voor den dienst en krachtens welke eene vergoeding mag worden verleend aan de voor den dienst onbekwaam geworden militairen.

Artikel 3 luidt namelijk als volgt : In elke provincie-hoofdplaats, uitgenomen in die van Limburg en Luxemburg, wordt eene Commissie ingesteld met last de gebreken vast te stellen van de militairen die voor ontslag zijn voorgesteld. Zij wordt voorgezeten door den commandant der provincie en is samengesteld uit een luitenant-kolonel, een majoor en twee geneesheeren, de hoogste of de oudste in graad ter standplaats, ter uitzondering van de geneesheeren die gehecht zijn aan de algemeene inspectie van den Gezondheidsdienst.

Het is dus tot deze Provinciale Commissie dat de afgewezen candidaten-vrijwilligers zich kunnen richten.

Doch de ondertekenaars van het voorstel wenschen dat die Commissie, uitsluitend samengesteld uit leden die tot het leger behooren, zou worden vervangen door den Revisieraad die betere waarborgen schijnt te leveren.

Op het antwoord, dat tot grondslag der toelichting van het voorstel dient, volgde later een verklaring van den Minister van Oorlog, waaruit blijkt dat gezegde cijfers slecht werden bepaald.

De Middenafdeeling wenschte een nauwkeurig denkbeeld te hebben van het getal afgewezenen en gelastte bijgevolg haren Verslaggever, een zeker getal vragen te richten tot den heer Minister van Oorlog.

Daarop werden de navolgende antwoorden gegeven :

« Brussel, 31 Mei 1907.

» *Den Heer Ridder de Ghellinck d'Elseghem, verslaggever van de Middenafdeeling belast met het onderzoek van het voorstel van wet op de vrijwillige dienstnemingen.*

» **WAARDE HEER VERSLAGGEVER,**

» Ik heb de eer, U de antwoorden te doen geworden op de vragen van de Middenafdeeling belast met het onderzoek van het voorstel van wet betreffende de vrijwillige dienstnemingen. (N° 57, zittingsjaar 1905-1906.)

» De onder het opschrift II gevraagde inlichtingen kunnen enkel worden verstrekt voor een tijdvak van zes maand (van af 1 April tot 30 September 1905), zooals werd verklaard ter Kamer der Volksvertegenwoordigers door luitenant-generaal Cousebant d'Alkemade, Minister van Oorlog. (*Handel. Kamer, vergadering van 23 December 1905, bladz. 319.*) Om dezelfde redenen kan mijn Departement niet antwoorden op de vraag III voor het tijdvak 1904-1905. Opdat de studie, door de Middenafdeeling gedaan, een volle militiejaar zou kunnen omvatten, heb ik bij de antwoorden, die noodzakelijker-

wijze onvolledig zijn voor het tijdvak 1904-1905, dezelfde inlichtingen gevoegd voor het tijdvak 1905-1906.

» Gelief, Waarde Heer Verslaggever, de verzekering mijner hoogachting te aanvaarden.

» *De Minister van Oorlog,*

» J. HELLEBAUT. »

	Van 1 October 1904 tot 30 September 1905.	Van 1 October 1905 tot 30 September 1906.
1.		
1 ^o <i>Geheel aantal ingeschreven lotelingen</i>	64,286	64,508
2 ^o <i>Aantal vrijwilligers die aan de loting hebben deel genomen.</i>		
<i>Na aftrek :</i>		
a) <i>Van de vrijwilligers van beroep en van de vrijwilligers van het contingent die niet in persoon deelnemen aan de loting (1,317 voor het tijdvak 1904-1905), (1,653 voor het tijdvak 1905-1906).</i>		
b) <i>Van de uitgesloten (2 voor het tijdvak 1904-1905 en 4 voor 1905-1906), blijft er als aantal lotelingen die aan de loting hebben deel genomen</i>	62,757	62,651
3 ^o <i>Aantal lotelingen die door de militie- of revisieraden werden afgewezen.</i>		
<i>Al de ingeschreven lotelingen verschijnen niet voor de overheden die uitspraak moeten doen; degene onder hen, die uit hoofde van hun nummer niet in dienst kunnen opgeroepen worden, bieden zich voor die overheden niet aan. Onder degene die uit hoofde van hun nummer voor den dienst waren aangewezen, werden :</i>		
a) <i>Door de militie- en revisieraden afgewezen wegens lichamelijke ongeschiktheid</i>	5,654	5,867
<i>Ter herionering, overleden</i>	27	37
b) <i>Door de militieraden en de Hoven van beroep afgewezen wegens zedelijke ongeschiktheid</i>	4,659	4,680
4 ^o <i>Aantal lotelingen die door de Hoven van Beroep voor een jaar zijn vrijgesteld of ontslagen ⁽¹⁾.</i>		
<i>Het antwoord op deze vraag is begrepen in n° 5°, litt. b.</i>		
5 ^o <i>Aantal lotelingen die bij de intijding werden afgewezen door de militaire overheid</i>	6,599	6,524
<i>Aanmerking : Onder dezen werden 4,275 in 1904-1905 en 4,278 in 1905-1906 ongeschikt bevonden door de revisieraden. Zij komen voor onder n° 3°, litt. a.</i>		
6 ^o <i>Aantal lotelingen die werden ingelijfd ^(*)</i>		
A. <i>Eigenlijk gezegde lotelingen</i>	11,046	11,186
B. <i>Vrijwilligers die naar 't getal zijn begrepen in het contingent</i>	612	695
C. <i>Achterblijvers</i>	115	140
7 ^o <i>Aantal lotelingen die niet in dienst werden opgeroepen</i>	40,674	40,946
(1) <i>Aantal lotelingen door de Hoven van Beroep ontslagen krachtens artikel 29</i>	158	158
(*) <i>Uitgestelden van de drie laatste lichten begrepen in het contingent</i>	1,518 waaronder 37 achterblijvers.	1,267 waaronder 33 achterblijvers.

	Van 1 October 1904 tot 30 September 1905.	Van 1 October 1905 tot 30 September 1906.
II.		
1 ^o Geheel aantal vrijwilligers van beroep die zich hebben aangeboden : dezelfde manschappen worden slechts eenmaal meegerekend	Van 1 October 1904 tot 30 September 1905, werden 2,498 vrijwilligers toegelaten.	3,026
2 ^o Aantal vrijwilligers door de korpsversten afgewezen : dezelfde manschappen worden slechts eenmaal meegerekend	Van 1 April tot 30 September 567	638
3 ^o Aantal vrijwilligers door de plaatscommandanten afgewezen : dezelfde manschappen worden slechts eenmaal meegerekend	Van 1 April tot 30 September 222	560
4 ^o Aantal vrijwilligers die, na door de korpsversten en de plaatscommandanten te zijn afgewezen, zich hebben gericht tot de Militaire Commissie van beroep : dezelfde manschappen worden slechts eenmaal meegerekend	Van 1 April tot 30 September 520	529
5 ^o Aantal vrijwilligers die in dezelfde omstandigheden door de Militaire Commissie van beroep werden toegelaten	Van 1 April tot 30 September 91	138
III.		
Zijn er, onder de afgewezen vrijwilligers, vrijwilligers die reeds werden afgewezen door de Militie- of Revisieraden als loteling? Hoeveel?	—	Slechts één candidaat, afgewezen als vrijwilliger, was als loteling uitgesteld geworden gedurende vier opeenvolgende jaren wegens lichamelijke ongeschiktheid.

Dit antwoord dient te worden verklaard :

Op 't eerste gezicht schijnt daaruit te blijken dat, zoo men weten wil hoeveel lotelingen door de verschillende rechtsmachten werden afgewezen wegens zedelijke of lichamelijke ongeschiktheid, men het getal lotelingen, vermeld onder n° 3 litt. a en b en dit onder n° 5 moet samentellen, hetzij :

3 ^o a) lotelingen, wegens lichamelijke ongeschiktheid afgewezen door de militie- en revisieraden	5,867
b) lotelingen, wegens zedelijke ongeschiktheid afgewezen door de militieraden en hoven van beroep	4,680
5 ^o lotelingen, bij de inlijving afgewezen door de militaire overheid, hetzij	6,524
waarvan moeten afgetrokken worden diegene welke reeds door de revisieraden werden afgewezen en onder n ^o 3 ^o a zijn vermeld	4,278
Hetzij.	2,246 2,246

Op die wijze bekomen wij een algeheel getal van 12,793

Doch volgens het antwoord van den Minister van Oorlog op eene nieuwe, door ons tot hem gerichte vraag, is deze berekening verkeerd.

Het was inderdaad van belang na te gaan, om naar die gegevens het percentsgetal te bepalen, op welk getal lotelingen dit verlies van 12,793 manschappen aldus bekomen werd.

Zijn de 62,651 lotelingen verschenen voor de verschillende raden? Of werd er slechts een geringer getal lotelingen door die raden onderzocht?

Hieromtrent ontvingen wij het navolgende antwoord :

« Brussel, 12 Juli 1907.

» *Den Heer Ridder de Ghellinck d'Elseghem, verslaggever van de Middenafdeeling belast met het onderzoek van het voorstel van wet op de vrijwillige dienstnemingen.*

» WAARDE HEER VERSLAGGEVER,

» Ik heb de eer Ued. de navolgende inlichtingen mede te deelen, die mij werden gevraagd door uw geëerd schrijven van 6 dezer.

» « ... Welk is, onder de 62,651 lotelingen, het aantal dat de 12,793 afgewezen lotelingen leverde? Met andere woorden, hoeveel lotelingen werden er door de verschillende overheden onderzocht? Werden al de lotelingen, ofwel een geringer aantal daarvan onderzocht? »

» Het cijfer 12,793 is verkeert : in de bijlage van mijn schrijven van 31 Mei jongstleden komt het volgende voor :

» 3° *Aantal lotelingen die door de militie- en revisieraden werden afgewezen :*

» a) Door de militie- en revisieraden, wegens *lichamelijke* ongeschiktheid : 8,867;

» b) Door de militieraden en hoven van beroep, wegens *zedelijke* ongeschiktheid : 4,680.

» Alleen die lotelingen *werden afgewezen*; inderdaad, onder de 6,524 lotelingen die bij de inlijving werden afgewezen door de militaire overheid, werden er 4,278 ongeschikt bevonden door de revisieraden; zij zijn vermeld onder het opschrift 3a (3° vraag — Aanmerking); de 2,246 overige werden niet afgewezen, doch geschikt bevonden door de revisieraden. »

* * *

« Er werden 11,186 lotelingen + 140 achterblijvers opgeroepen om het contingent in 1906 samen te stellen. Daartoe traden op 62,651 — 40,046 — 695 (vrijwilligers die naar 't getal zijn begrepen in het contingent) = 21,910 nummers (2°, 6° en 7° vraag). »

* * *

« Krachtens de militiewet worden al de jongelingen, die aan de loting hebben deel genomen, uitgenoodigd om voor den Militieraad te verschijnen; velen verschijnen echter niet, hetzij omdat zij geen redenen tot vrijstelling kunnen doen gelden, hetzij omdat zij meenen dat zij uit hoofde van hun nummerniet in dienst kunnen opgeroepen worden. In de geleverde statistieken

is er dus enkel sprake van diegene welke uit hoofde van hun nummer in het contingent zijn begrepen (3^e vraag).

» 4,680 lotelingen (n° 3^b) werden vrijgesteld om zedelijke redenen : er mag gezegd worden dat zij uit een *moreel* oogpunt werden onderzocht, doch er werd niet bepaald of zij uit een lichamelijk oogpunt geschikt waren.

» 5,867 lotelingen (n° 3^a) werden ten gevolge van een *lichamelijk onderzoek* afgewezen.

» Wil men dus het percentsgetal kennen van de lotelingen die ongeschikt waren wegens lichamelijke gebreken, dan moet men deze cijfers alleen in aanmerking nemen : 11,186 toegelaten lotelingen en 5,867 lotelingen afgewezen wegens lichamelijke gebreken.

» Gelief, Waarde Heer Verslaggever, de verzekering mijner hoogachting te aanvaarden.

» *De Minister van Oorlog,*

» J. HELLEBAUT. »

Volgens dit antwoord, zouden wij gemist hebben door te veronderstellen dat de 2,246 onder n° 3 vermelde lotelingen werden afgewezen door de militaire overheid; zij werden integendeel geschikt verklaard voor den dienst. Dat willen wij niet betwisten en bijgevolg bekomen wij, als afgewezen lotelingen, het getal $12,793 - 2,246 = 10,547$. Ook dit cijfer wordt echter betwist door het Ministerie van Oorlog. In zijn antwoord wordt gezegd dat alleen de 4,680 manschappen, wegens *zedelijke ongeschiktheid* niet toegelaten, gelden als afgewezen lotelingen. Doch verder wordt daarin ook gezegd dat, zoo wij het percentsgetal willen bepalen van de lotelingen die wegens lichamelijke gebreken ongeschikt zijn voor den dienst, wij niet die 4,680 afgewezenen in aanmerking moeten nemen, maar wel de 5,867 lotelingen die bij het *lichamelijk onderzoek* ongeschikt werden bevonden. Beide gezegden zijn in strijd met elkander.

Wij moeten daarenboven doen opmerken dat, zoo men het percentsgetal afgewezen vrijwilligers wil vergelijken met dit van de afgewezen lotelingen, het niet volstaat alleen de redenen tot lichamelijke ongeschiktheid in acht te nemen : daarbij dienen te worden gevoegd de lotelingen die wegens zedelijke ongeschiktheid werden afgewezen; immers onder de afgewezen vrijwilligers zijn dezen afgevezen wegens lichamelijke ongeschiktheid en genen wegens zedelijke ongeschiktheid; de termen van vergelijking dienen dus gelijkgesteld te worden.

En in dit geval, zoo wij deze twee soorten van afgewezenen in aanmerking nemen, bekomen wij het cijfer $5,867 + 4,680 = 10,547$ afgewezenen, zooals ik hierboven zegde, gesteld dat 2,246 manschappen geschikt voor den dienst werden verklaard.

Anderzijds stellen wij vast dat 11,186 manschappen toegelaten werden.

Laat ons ook aannemen dat het grootste deel van de 40,046 lotelingen, die niet in dienst werden opgeroepen, niet werden onderzocht. Dan blijven er ons : 11,186 toegelaten + 10,647 afgewezen lotelingen, hetzij 21,733 die werden onderzocht, en daaruit blijkt dat het percentsgetal van de afgewezen lotelingen 53.13 t. h. bedraagt.

Gaan wij op dezelfde wijze te werk voor de vrijwilligers, dan is de uitkomst deze;

3,026 vrijwilligers van beroep zijn verschenen.

Daarvan werden er 638 afgewezen door de korpsoversten en 360 door de plaatscommandanten, te zamen 998.

Het percentsgetal van de afgewezenen bedraagt dus 32.98 t. h. voor het jaar 1905-1906; het komt ons onbegrijpelijk voor dat het voor het vorige jaar 64 54 t. h. bedroeg.

In het antwoord op de eerste reeks vragen van de Middenafdeeling verwijst de Minister van Oorlog naar eene verklaring, door zijn achtbaren voorganger gedaan ter vergadering van 23 December 1903. De heer Woeste had de aandacht gevestigd op het groot verschil tusschen de percentsgetallen, wat de afgewezenen betreft; luitenant-generaal Cousebant d'Alkemade gaf hem het volgende antwoord :

« DE HEER LUITENANT-GENERAAL COUSEBANT D'ALKEMADE, *Minister van Oorlog*. — Mijne Heeren, de achtbare heer Woeste deed opmerken dat er, in mijn antwoord aan de Middenafdeeling, een gevoelig verschil bestaat tusschen het percentsgetal der afgewezen vrijwilligers en dit der afgewezen lotelingen.

» Reeds verleden jaar heb ik dit uitgelegd : ik zegde toen dat een zeker getal vrijwilligers zich herhaaldelijk aanboden om vrijwillig dienst te nemen en dat zij evenveel maal werden medegeteld in het algeheel getal der afgewezenen.

» Verleden jaar heb ik mij verbonden, eene naamlijst te doen opmaken van al de candidaten-vrijwilligers, zóó dat gezegd getal zou overeenstemmen met de werkelijke toestanden. De uitkomst voor een gansch jaar ontbreekt mij; ik heb ze echter voor zes maanden, en zij is zeer belangwekkend. Het blijkt inderdaad dat talrijke vrijwilligers zich, zooals ik verondersteld had, verscheidene malen aanboden. Ik wil het debat niet rekken door u al de cijfers mede te deelen; ik bepaal mij, onder andere, bij dit feit : Sommigen boden zich tot achtmaal achtereenvolgens aan in verschillende korpsen.

» DE HEER HOYOIS. — Dat zijn vrijwilligers bij herhaling. (*Gelach.*)

» DE HEER LUITENANT-GENERAAL COUSEBANT D'ALKEMADE, *Minister van Oorlog*. — Sommigen boden zich aan in een regiment en werden er afgewezen om deze of gene reden, namelijk, wegens ongeschiktheid voor het wapen; later werden zij echter toegelaten in een ander korps; niettemin zijn zij ook onder de afgewezenen medegeteld.

» Kortom, uit nieuwe berekeningen naar die gegevens blijkt, dat het aantal afgewezen vrijwilligers moet worden verminderd met 20 t. h.; vergelijk ik dit nieuwe cijfer met het aantal afgewezen lotelingen, dan is de vergelijking gansch gewijzigd. Zóó werden, voor de lichting van 1902, 33.27 t. h. lotelingen afgewezen; voor de vrijwilligers bedroeg het getal 41.7 t. h., doch, zoo wij het verminderen met 20 t. h., dan bedraagt het nog enkel 33.81 t. h., hetzij nagenoeg dezelfde verhouding als voor de lotelingen. Voor het jaar 1903 bekom ik 34.89 t. h. voor de lotelingen en 37.70 t. h. voor de vrijwilligers.

» DE HEER VERHAEGEN. — Daaronder niet begrepen diegene welke door de plaatscommandanten werden afgewezen. Het geheel aantal bedraagt 64 t. h. voor 1904-1905.

» DE HEER LUITENANT-GENERAAL COUSEBANT D'ALKEMADE, *Minister van Oorlog*. — Al de kandidaten-vrijwilligers zijn in het door mij opgegeven cijfer begrepen.

» DE HEER VERHAEGEN. — Volgens uw antwoord aan de Middenafdeeling, Mijnheer de Minister, werden er, van 1904 tot 1905, 64 t. h. vrijwilligers afgewezen door de korpsoversten en de plaatscommandanten.

» DE HEER LUITENANT-GENERAAL COUSEBANT D'ALKEMADE, *Minister van Oorlog*. — Hoegenaamd niet! Gij verwacht, en ik houd staande dat mijne cijfers nauwkeurig zijn.

» DE HEER VERHAEGEN. — Het zijn de cijfers die gij aan de Middenafdeeling hebt medegedeeld, Mijnheer de Minister.

» DE HEER LUITENANT-GENERAAL COUSEBANT D'ALKEMADE, *Minister van Oorlog*. — In 1904 werden 35.28 t. h. lotelingen en 34.05 t. h. vrijwilligers afgewezen; het getal afgewezen vrijwilligers in 1904 bedraagt dus minder dan die der lotelingen. Daaruit blijkt dat er op onberispelijke wijze wordt gehandeld.

» DE HEER VERHAEGEN. — De kandidaten-vrijwilligers zouden, evenals de lotelingen, het recht moeten hebben om zich te doen onderzoeken door den Revisieraad in beroep. Overigens, in dien zin zullen wij een wetsvoorstel indienen. »

Uit al wat voorgaat moeten wij besluiten dat de Minister van Oorlog, wanneer hij antwoordde aan de Middenafdeeling belast met het onderzoek van het wetsontwerp tot bepaling van het contingent voor 1906, niet over al de gegevens beschikte om over de zaak te oordeelen; sedert werd bevonden dat men denzelfden candidaat tot achtmaal had medegeteeld. Doch later werden de berekeningen nauwkeuriger gemaakt; de thans medegedeelde cijfers moeten worden beschouwd als echt, en het percentsgetal van de afgewezen vrijwilligers gaat niet 32.98 t. h. te boven voor het jaar 1905-1906; het bedraagt dus iets minder dan dit voor het vorige jaar.

Uit de vergelijking dier cijfers: 55.13 t. h. voor de lotelingen en 32.98 t. h. voor de vrijwilligers, mogen wij afleiden dat de vergelijking volkomen ten gunste van deze laatsten uitvalt.

Bedraagt het percentsgetal der afgewezen lotelingen slechts 35.28 t. h. voor het vorige jaar, dan kan dit slechts op eenige wijze worden verklaard:

Bij het bepalen van dit percentsgetal maakte de Minister van Oorlog zijne berekeningen naar verkeerde gegevens: zóó deed hij alleen die lotelingen medetellen, welke wegens lichamelijke ongeschiktheid werden afgewezen.

Dat blijkt duidelijk uit het tweede antwoord dat hij aan onze Middenafdeeling mededeelde.

Moesten wij op dezelfde wijze te werk gaan voor het jaar 1905-1906, moesten wij, zooals hij het ons opgeeft, op de 11,186 toegelatenen alleen de

5,877 afgewezenen wegens lichamelijke ongeschiktheid in aanmerking nemen en tevens de 4,680 afgewezenen wegens zedelijke ongeschiktheid ter zijde laten, dan zou de verhouding 34.40 t. h. bedragen of nagenoeg evenveel als in het vorige tijdvak. Gesteld dat deze wijze van handelen nauwkeurig zij, dan nog zou de vergelijking ten gunste van de vrijwilligers uitvallen.

Onder die omstandigheden acht de Middenafdeeling dat men moeilijk den toestand der lotelingen en dien der vrijwilligers onderling kan vergelijken; zij is bijgevolg van meening dat het voorstel kan aangenomen worden ten einde aan de vrijwilligers dezelfde voordeelen toe te kennen als aan de lotelingen, namelijk, om in beroep te komen voor eene Commissie waarin de burgers zijn vertegenwoordigd, met andere woorden, voor den Revisieraad.

In de afdeelingen werd over het voorstel gestemd als volgt :

1 ^o afdeeling . . .	5 ja,	1 neen,	3 onthoudingen.
2 ^o afdeeling . . .	4 „	3 „	2 „
3 ^o afdeeling . . .	7 „	2 „	2 „
4 ^o afdeeling . . .	6 „	2 „	0 „
5 ^o afdeeling . . .	6 „	3 „	1 „
6 ^o afdeeling . . .	7 „	3 „	0 „
	35 ja,	16 neen,	8 onthoudingen.

In de Middenafdeeling werd het door de aanwezige leden aangenomen met eenparigheid van stemmen.

De Verslaggever,
Ridder DE GHELLINCK D'ELSEGHEM.

De Voorzitter,
E. NERINCX.

Chambre des Représentants.

SÉANCE DU 31 JUILLET 1907.

Proposition de loi relative aux engagements volontaires ⁽¹⁾.

RAPPORT

FAIT, AU NOM DE LA SECTION CENTRALE (2), PAR M. DE GHELLINCK D'ELSEGHEM.

MESSIEURS,

Les auteurs de la proposition de loi sur laquelle nous avons l'honneur de faire rapport ont été frappés du fait que, d'après une réponse du Ministre de la Guerre, donnée en décembre 1903, la proportion des miliciens refusés est de 33.28 %, alors que la proportion des volontaires refusés est de 64.34 %, et cependant tous les Belges en âge de milice prennent part au tirage au sort, et à côté des jeunes gens solides et bien portants, on voit les jeunes gens de complexion faible, les boiteux, les manchots, les aveugles, etc.

Cette proportion de 33.28 % de refusés semble excessivement réduite, si on la compare à la proportion des refusés parmi ceux qui désirent contracter un engagement volontaire.

Pour remédier à cette situation, les auteurs de la proposition voudraient permettre aux candidats volontaires refusés pour cause d'inaptitude au service par les chefs de corps ou les commandants de place, d'en appeler auprès des Conseils de revision, comme peuvent le faire aujourd'hui les miliciens.

Notons cependant que, en vertu de l'article 6 de l'arrêté royal du 12 septembre 1902, le candidat qui n'a pas été admis, a la faculté, s'il a été reconnu inapte au service, de demander son réexamen par la Commission instituée par l'arrêté royal du 20 décembre 1889.

Cet arrêté royal du 20 décembre 1889 règle l'exécution de certaines

(1) Proposition de loi, n° 37, session de 1903-1906.

(2) La Section centrale, présidée par M. Nerinx, était composée de MM. Jourcz, Van Cauwenbergh, Raemdonck, Van Merris, de Ghellinck d'Elsegheem et de Broqueville.

dispositions de la loi de milice en ce qui concerne le licenciement par réforme, et autorisant l'octroi d'une indemnité à des militaires réformés.

L'article 3 dit notamment : Dans chaque chef-lieu de province, ceux du Limbourg et du Luxembourg exceptés, il est formé une Commission chargée de constater les infirmités des militaires proposés pour la réforme. Elle est présidée par le commandant de la province et composée d'un lieutenant-colonel, d'un major et de deux médecins les plus élevés ou les plus anciens en grade de la résidence, à l'exception des médecins attachés à l'inspection générale du Service de santé.

C'est donc à cette Commission provinciale que les candidats volontaires refusés peuvent s'adresser.

A cette Commission, composée uniquement d'éléments militaires, les auteurs du projet préféreraient voir substituer le Conseil de revision, qui semble offrir plus de garanties.

Postérieurement à la réponse sur laquelle se basent les développements de la proposition, le Ministre de la Guerre a déclaré que ces chiffres avaient été mal établis.

Pour se faire une idée exacte du nombre de refusés, la Section centrale a chargé son rapporteur de poser un certain nombre de questions à M. le Ministre de la Guerre.

Voici les réponses qu'il a reçues en retour :

Bruxelles, le 31 mai 1907.

« *A Monsieur le Chevalier de Ghellinck d'Elseghem, rapporteur de la Section centrale chargée d'examiner la proposition de loi relative aux engagements volontaires.*

» MONSIEUR LE RAPPORTEUR,

» J'ai l'honneur de vous faire parvenir les réponses aux questions posées par la Section centrale chargée de l'examen de la proposition de loi relative aux engagements volontaires. (N° 57, session 1905-1906.)

» Les renseignements demandés sous la rubrique II ne peuvent être donnés que pour une période de six mois (du 1er avril au 30 septembre 1905), ainsi que l'a déclaré le lieutenant général Cousebant d'Alkemade, Ministre de la Guerre, à la Chambre des Représentants. (*Ann. Chambre*, séance du 23 décembre 1905, page 319.) Les mêmes motifs empêchent mon Département de répondre à la question III pour la période 1904-1905. Afin de permettre à la Section centrale de porter son étude sur une année de milice entière, j'ai joint, aux réponses forcément incomplètes pour la période 1904-1905, les mêmes renseignements s'étendant à la période 1905-1906.

» Agréez, je vous prie, Monsieur le Rapporteur, l'assurance de ma considération la plus distinguée.

» *Le Ministre de la Guerre,*

» J. HELLEBAUT. »

	Du 1 ^{er} octobre 1904 au 30 septembre 1905.	Du 1 ^{er} octobre 1905 au 30 septembre 1906.
I.		
1 ^o Nombre total des miliciens inscrits	64,286	64,308
2 ^o Nombre de volontaires ayant tiré au sort. Réduction faite :		
a) Des volontaires de carrière et des volontaires de contingent qui ne se présentent pas devant l'urne pour tirer au sort (1,517 pour la période 1904-1905), (1,655 pour la période 1905-1906).		
b) Des exclus (2 pour la période 1904-1905 et 4 pour 1905-1906), il reste comme nombre de miliciens ayant tiré au sort	62,757	62,651
3 ^o Nombre des miliciens refusés par les conseils de milice ou de revision. Tous les inscrits ne comparaissent pas devant les autorités contentieuses ; ceux d'entre eux dont le numéro est hors d'appel ne se présentent pas devant ces autorités. Parmi ceux que leur numéro appelait au service :		
a) Ont été refusés pour <i>inaptitude physique</i> par les conseils de milice et de revision	5,654	5,867
Pour mémoire, décédés	27	37
b) Ont été refusés pour <i>inaptitude morale</i> par les conseils de milice et par les cours d'appel	4,650	4,680
4 ^o Nombre des miliciens exemptés ou dispensés pour un an par les Cours d'appel (*). La réponse à cette question est comprise dans le 3 ^o , litt. b.		
5 ^o Nombre des miliciens refusés à l'incorporation par l'autorité militaire	6,599	6,524
Remarque : Parmi eux, 4,275 en 1904-1905 et 4,278 en 1905-1906 ont été reconnus inaptes par les conseils de revision. Ils figurent dans la rubrique 3 ^o , litt. a.		
6 ^o Nombre des miliciens incorporés (*)		
A. Miliciens proprement dits	11,046	11,186
B. Volontaires compris numériquement dans le contingent	612	695
C. Retardataires	115	140
7 ^o Nombre de miliciens non appelés au service	40,674	40,046
II.		
1 ^o Nombre total des volontaires de carrière qui se sont présentés en évitant de compter plusieurs fois les mêmes hommes	Du 1 ^{er} octobre 1904 au 30 septembre 1905, 2,496 volontaires de carrière ont été ad- mis.	
2 ^o Nombre de volontaires refusés par les chefs de corps en évitant de compter plusieurs fois les mêmes hommes.	Du 1 ^{er} avril au 30 septembre 367	638
3 ^o Nombre de volontaires refusés par les commandants de place en évitant de compter plusieurs fois les mêmes hommes	Du 1 ^{er} avril au 30 septembre 222	360
(*) Nombre de miliciens dispensés en vertu de l'article 29 par les Cours d'appel	158	158
(*) Ajournés des trois dernières levées compris dans le contingent	1,518 dont 57 retardataires.	1,267 dont 55 retardataires.

	Du 1 ^{er} octobre 1904 au 30 septembre 1905.	Du 1 ^{er} octobre 1905 au 30 septembre 1906.
4 ^o Nombre de volontaires qui, après avoir été refusés par les chefs de corps et les commandants de place, se sont adressés à la Commission militaire d'appel, en évitant de compter plusieurs fois les mêmes hommes.	Du 1 ^{er} avril au 30 septembre 320	529
5 ^o Le nombre des mêmes acceptés par la Commission militaire d'appel	Du 1 ^{er} avril au 30 septembre 91	138
III.		
Parmi les volontaires refusés, y en a-t-il qui aient déjà été refusés par les Conseils de milice ou de revision en qualité de milicien? Combien?	—	Un seul candidat refusé comme volontaire avait été ajourné comme milicien pendant 4 années consécutives pour inaptitude physique.

Cette réponse exige quelques commentaires :

Il semble en résulter, à première vue, que pour connaître le nombre des miliciens refusés pour inaptitude morale ou physique par les diverses juridictions, il faille additionner les miliciens indiqués au n° 3 litt. a et b et au n° 5 soit :

3 ^o a) refusés pour inaptitude physique par les conseils de milice et de revision.	5,867
b) refusés pour inaptitude morale par les conseils de milice et les cours d'appel	4,680
5 ^o refusés à l'incorporation par l'autorité militaire, soit.	6,524
moins ceux déjà refusés par les conseils de revision figurant au 3 ^o a	4,278
Soit.	2,246 2,246

Nous aurions ainsi un total de 12,793

Mais cette manière de procéder est erronée d'après la réponse adressée par le Ministre de la Guerre à une nouvelle question que nous lui avons posée.

En effet, il était intéressant de savoir, pour en déduire le pourcentage, sur quel nombre de miliciens on obtenait ainsi ce déchet de 12,793 hommes.

Les 62,651 miliciens se sont-ils présentés devant les divers conseils? Ou bien ces examens ne portent-ils que sur un nombre de miliciens plus restreint?

Voici la réponse que nous avons reçue à ce sujet :

Bruxelles, le 12 juillet 1907.

« A Monsieur le Chevalier de Ghellinck d'Elseghem, rapporteur de la Section centrale chargée d'examiner la proposition de loi relative aux engagements volontaires.

» MONSIEUR LE RAPPORTEUR,

» J'ai l'honneur de vous faire parvenir les renseignements suivants que vous m'avez demandés par votre lettre du 6 courant :

« ... Combien des 62,651 miliciens ont fourni les 12,793 refusés, en

d'autres termes, sur combien de miliciens ont porté les examens des différentes autorités? Tous les miliciens sont-ils examinés? Ou bien ces examens ne portent-ils que sur un nombre plus restreint? »

» Le chiffre de 12,793 refusés est erroné : l'annexe à ma lettre du 31 mai dernier porte :

» 3° *Nombre des miliciens refusés par les conseils de milice et de revision :*

» a) Pour inaptitude *physique* par les conseils de milice et de revision : 5,867;

» b) Pour inaptitude *morale* par les conseils de milice et les cours d'appel : 4,680.

» Ce sont là les seuls *miliciens refusés*; en effet, parmi les 6,524 refusés à l'incorporation par l'autorité militaire, 4,278 ont été reconnus inaptes par les conseils de revision; ils figurent donc sous la rubrique 3° (voir 5° question-remarque); les 2,246 autres, loin d'être refusés, ont été reconnus aptes par les conseils de revision. »

*
* * *

« 11,186 miliciens + 140 retardataires ont été appelés pour former le contingent en 1906. Pour les trouver, il a été fait appel à 62,631 — 40,046 — 695 (volontaires compris numériquement dans le contingent) = 21,910 numéros (voir 2°, 6° et 7° questions). »

*
* * *

« Aux termes de la loi sur la milice, tous les jeunes gens ayant pris part au tirage au sort sont convoqués au Conseil de milice; néanmoins, beaucoup ne s'y présentent pas, soit qu'ils n'aient aucune cause d'exemption à invoquer, soit que leur numéro leur semble hors d'appel. Les statistiques fournies ne portent donc que sur ceux dont le numéro a été compris dans la formation du contingent (voir 3° question).

» 4,680 miliciens (rubrique 3^b) ont obtenu des exemptions pour causes morales : ils ont subi, si l'on veut, un *examen moral*, mais leur aptitude physique n'a pas été constatée.

» 5,867 miliciens (rubrique 3^a) ont échoué à l'*examen physique*.

» Pour se faire une idée du pour-cent des miliciens inaptes physiquement, il faut donc retenir les chiffres des 11,186 admis et des 5,867 refusés pour causes physiques.

» Agréez, je vous prie, Monsieur le Rapporteur, l'assurance de ma considération la plus distinguée.

» *Le Ministre de la Guerre,*

» J. HELLEBAUT. »

D'après cette réponse, nous aurions fait erreur en supposant que les 2,246 miliciens figurant au n° 3 ont été refusés par l'autorité militaire; ils ont, au contraire, été déclarés aptes pour le service. Nous voulons bien l'admettre et nous obtenons alors $12,793 - 2,246 = 10,547$ refusés. Mais ce chiffre lui-même est contesté par le Ministère de la Guerre. Dans sa réponse, il nous dit que les seuls refusés sont les 4,680 hommes non admis pour *inaptitude morale*. Plus loin, cependant, nous trouvons dans la réponse que nous ne devons pas tenir compte de ces 4,680 refusés, mais des 5,867 miliciens qui ont échoué à l'*examen physique*, si nous voulons établir le pourcentage des miliciens inaptes physiquement au service. Il y a là une contradiction.

Mais, de plus, nous devons faire observer qu'il ne suffit pas, pour établir la comparaison entre le pourcentage des volontaires refusés et celui des miliciens refusés, de tenir compte uniquement des inaptitudes physiques, il faut y ajouter les miliciens refusés pour inaptitude morale, car parmi les volontaires refusés, les uns le sont pour inaptitude physique et les autres pour inaptitude morale; il faut donc égaliser les termes de comparaison.

Et alors, si nous tenons compte de ces deux catégories de refusés, nous arrivons au chiffre de $5,867 + 4,680 = 10,547$ refusés, comme je le disais plus haut, en admettant que 2,246 hommes ont été déclarés aptes au service.

Par contre, nous constatons qu'il y a 11,186 admis.

Admettons aussi que l'examen n'a pas porté sur la grande partie des 40,046 miliciens non appelés au service. Il nous reste alors 11,186 admis plus 10,547 refusés ou 21,733 miliciens sur lesquels l'examen a porté, et nous trouvons que le pourcentage des miliciens refusés est de 53.13 %.

Si maintenant nous faisons les mêmes opérations en ce qui concerne les volontaires, nous arrivons au résultat suivant :

3,026 volontaires de carrière se sont présentés.

Sur ce nombre, 638 ont été refusés par les chefs de corps et 360 par les commandants de place, soit 998 refusés.

Le pourcentage des refusés est donc de 32.98 % pour l'année 1905-1906; nous ne comprenons pas que pour l'année précédente il fût de 64.54 %.

Dans la réponse à la première série de questions de la Section centrale, le Ministre de la Guerre renvoie à une déclaration faite par son honorable prédécesseur à la séance du 23 décembre 1905. M. Woeste ayant soulevé la question du grand écart qui existait dans les pourcentages respectifs de refusés, le lieutenant général Cousebant d'Alkemade lui fit la réponse suivante :

« M. LE LIEUTENANT GÉNÉRAL COUSEBANT D'ALKEMADE, *Ministre de la Guerre*. — Messieurs, l'honorable M. Woeste a remarqué qu'il y a, dans ma réponse à la Section centrale, une différence sensible entre le pour-cent des volontaires refusés et celui des miliciens refusés.

» Je m'en suis expliqué l'année dernière, et j'ai dit qu'un certain nombre de volontaires se présentaient plusieurs fois à l'engagement, et qu'ils comptaient pour autant de fois dans le total des refusés.

» Je me suis engagé l'année dernière à établir un état nominatif de tous

les candidats volontaires, de façon à pouvoir réduire ce chiffre à la réalité. Je n'ai pas encore le résultat pour une année entière, mais je l'ai pour six mois, et il est très intéressant. Voici ce que je constate : un grand nombre de volontaires se sont, en effet, comme je l'avais supposé, présentés plusieurs fois. Je ne veux pas allonger le débat en vous donnant tous les chiffres, mais je vous dirai, par exemple, que certains se sont présentés jusqu'à huit fois successivement dans des corps différents.

» M. HOYOIS. — Ce sont des récidivistes. (*Rires.*)

» M. LE LIEUTENANT GÉNÉRAL COUSEBANT D'ALKEMADE, *Ministre de la Guerre*. — Il y en a qui se sont présentés à un régiment, qui y ont été refusés pour une cause quelconque, notamment défaut d'aptitudes pour l'arme, et qui ont été acceptés ultérieurement dans un autre corps; ils comptent cependant aussi parmi les refusés.

» Bref, de nouveaux calculs basés sur ces données, il résulte que le chiffre du nombre de volontaires refusés doit être réduit de 20 %; si je rapproche ce nouveau chiffre du nombre de miliciens refusés, la comparaison est complètement modifiée. C'est ainsi que nous avons, pour la levée de 1902, 33.27 % de miliciens refusés; nous avons 41.7 % pour les volontaires, mais en réduisant de 20 %; il reste 33.81 %, soit à peu près la même proportion que pour les miliciens. Pour l'année 1903, j'obtiens 34.89 % pour les miliciens et 37.70 % pour les volontaires.

» M. VERHAEGEN. — Non compris ceux refusés par les commandants de place. Le chiffre total se monte, pour 1904-1905, à 64 %.

» M. LE LIEUTENANT GÉNÉRAL COUSEBANT D'ALKEMADE, *Ministre de la Guerre*. — Tous les candidats volontaires sont compris dans les chiffres que je donne.

» M. VERHAEGEN. — De 1904 à 1905, d'après votre réponse à la Section centrale, Monsieur le Ministre, il y a 64 % de volontaires qui ont été refusés par les chefs de corps et les commandants de place.

» M. LE LIEUTENANT GÉNÉRAL COUSEBANT D'ALKEMADE, *Ministre de la Guerre*. — Non, non, vous confondez, je maintiens l'exactitude de mes chiffres.

» M. VERHAEGEN. — Ce sont les chiffres que vous avez donnés à la Section centrale, Monsieur le Ministre.

» M. LE LIEUTENANT GÉNÉRAL COUSEBANT D'ALKEMADE, *Ministre de la Guerre*. — En 1904, il y a eu 33.28 % de miliciens et 34.03 % de volontaires refusés, c'est-à-dire que la proportion de volontaires refusés en 1904 est moindre que celle des miliciens. Cela prouve que tout se passe très correctement.

» M. VERHAEGEN. — Les candidats volontaires devraient avoir le même droit que les miliciens d'être examinés par le Conseil de revision, en appel. Au reste, nous déposerons une proposition de loi dans ce sens. »

De tout ceci, nous devons conclure que lors de sa réponse à la Section centrale qui a examiné le projet de loi fixant le contingent pour 1906, le Ministre de la Guerre ne possédait pas tous les éléments d'appréciation; on a constaté depuis qu'on avait compté jusqu'à huit fois le même candidat.

Depuis lors, la comptabilité a été tenue plus correctement; les chiffres donnés aujourd'hui doivent être tenus pour exacts et le pourcentage des volontaires refusés ne dépasse pas 32.98 % pour l'année 1905-1906, donc en légère diminution sur la période antérieure.

De la comparaison de ces chiffres : 53.13 % pour les miliciens et 32.98 % pour les volontaires, nous pouvons conclure que la comparaison est tout à l'avantage des derniers.

Si pour l'année antérieure le pourcentage des miliciens refusés n'est que de 33.28 %, nous ne pouvons l'expliquer que d'une manière :

Le Ministre de la Guerre, pour établir ce pourcentage, a calculé sur des données erronées, en ce sens qu'il n'a fait entrer en ligne de compte que les seuls miliciens refusés pour cause physique.

Cela résulte clairement de la seconde réponse qu'il a fournie à notre Section centrale.

Si nous procédons de la sorte pour l'année 1905-1906, et si, comme il nous l'indique, nous ne tenons compte que des 3,867 refusés pour inaptitude physique sur les 11,186 admis, en négligeant les 4,680 refusés pour inaptitude morale, nous aurions la proportion de 34.40 %, donc sensiblement la même que pour la période antérieure. Si cette manière de procéder était exacte, la comparaison serait encore à l'avantage des volontaires.

Dans ces conditions, la Section centrale, estimant que l'on peut difficilement comparer entre eux la situation des miliciens et celle des volontaires, est d'avis que la proposition peut être admise afin de donner aux volontaires les mêmes avantages qu'aux miliciens de se pourvoir en appel devant une Commission où l'élément civil est représenté, c'est-à-dire devant le Conseil de revision.

En sections, la proposition a reçu l'accueil suivant :

1 ^{re} section.	. . .	5 oui,	1 non,	3 abstentions.
2 ^e section.	. . .	4 »	3 »	2 »
3 ^e section.	. . .	7 »	2 »	2 »
4 ^e section.	. . .	6 »	2 »	0 »
5 ^e section.	. . .	6 »	5 »	1 »
6 ^e section.	. . .	7 »	5 »	0 »

33 oui, 16 non, 8 abstentions.

Elle a été admise par la Section centrale, à l'unanimité des membres présents.

Le Rapporteur,
Chev. DE GHELLINCK D'ELSEGHEM.

Le Président,
E. NERINCKX.

